

Jak citovat tuto recenzi / How to Cite this Book Review

FUČÍK, Jakub. 2.7.2013. The Culture of Military Innovation: The Impact of Cultural Factors on the Revolution in Military Affairs in Russia, the US, and Israel. ADAMSKY, Dima. Reviewed in: *Obrana a strategie*, 2/2013: 79-81, 15.12.2013.

ADAMSKY, Dima. *The Culture of Military Innovation: The Impact of Cultural Factors on the Revolution in Military Affairs in Russia, the US, and Israel*. Stanford: Stanford University Press, 2010. ISBN 978-0-8047-6951-8.

Jakub Fučík

Roku 2010 vydalo nakladatelství Stanford University Press knihu *The Culture of Military Innovation: The Impact of Cultural Factors on the Revolution in Military Affairs in Russia, the US, and Israel* (231 s.), jejímž autorem je Dima Adamsky. Obecně se publikace věnuje propojení dvou velmi aktuálních a diskutovaných konceptů – (strategické) kultury a revoluce ve vojenských záležitostech (Revolution in Military Affairs, RMA). Cílem je identifikovat a analyzovat vliv kulturních faktorů na radikální změny ve způsobu vedení války, které jsou (tradičně) spíše spojovány s příčinami ve strukturální a technologické rovině. Autor tak poukazuje na existenci dalších faktorů, které utvářejí výslednou povahu a podobu procesů spojených s celkovou proměnou vojenských schopností příslušného státu, čemuž odpovídá i jeho konstatování na str. 11: „*Kulturní faktory vysvětlují proč, když jsou již nové technologie k dispozici, je určité státy dovedou převést do podoby revoluce ve vojenských záležitostech, zatímco jiné ne, nebo tak činí odlišným způsobem.*“ Současně by strategická kultura měla být schopna zodpovědět otázky typu: „*Proč Sověti vyvíjeli doktríny, které jejich země nebyla schopna implementovat?*“ (str. 11). Vztah obou výše uvedených fenoménů je zkoumán celkově na třech případových studiích vybraných států. Jak již vyplývá z názvu publikace, jedná se o etablování revoluce ve vojenských záležitostech v rámci Sovětského svazu / Ruska, Spojených států amerických a Izraele. Z pohledu vypovídací schopnosti těchto případových studií lze bezesporu autorovu volbu označit za správnou. Všechny tři země totiž představovaly/představují vůdčí aktéry v prosazování a utváření celkového rámce současné RMA nejen ve svém domácím prostředí, ale též na mezinárodní úrovni obecně. Právě tento faktor následně umožňuje podrobně demonstrovat existenci a charakter případných vazeb mezi oběma koncepty (RMA a strategickou kulturou).

Kromě úvodu a závěru je publikace rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První kapitola (Cognitive Styles and Understanding Revolutions in Military Affairs) slouží jako teoretické vymezení kulturních faktorů obecně. Pro zkoumání vybraných států zde autor přehledně představuje a definuje tři základní kritéria – sociální struktura, styl komunikace, orientace v čase –, která propojuje se dvěma kulturněpsychologickými rovinami (kulturní a kognitivní kontinuum). Posléze je ukázána návaznost těchto kritérií na koncept RMA. Autor velmi správně uvádí, že RMA a priori reprezentuje diskontinuitu mezi objektem (vojenské technologie) a kontextem (organizační struktura a doktrinální metody výstavby – užívání – ozbrojených sil) v oblasti vojenství, přičemž právě kulturní faktory poskytují vysvětlení způsobu (popř. ho do určité míry umožňují predikovat), jakým se příslušný stát (kulturní jednotka) s tímto „nesouladem“ vypořádal/á, respektive zda využil této příležitosti k celkové efektivní proměně svých ozbrojených sil (s. 20–23).

Druhá (The Impact of Cultural Factors on the Soviet Military-Technical Revolution), třetí (The Impact of Cultural Factors on the US Revolution in Military Affairs) a čtvrtá kapitola (The Impact of Cultural Factors on the Israeli Revolution in Military Affairs) jsou věnovány (jak již napovídá jejich název) samotným případovým studiím jednotlivých států. Všechny studie mají obdobnou strukturu.

Autor nejprve identifikuje a popisuje vývoj jednotlivých změn (jakým způsobem byly iniciovány, jak se projevovaly, s čím se potýkaly). Následně přechází k analýze relevantních (strategicko)kulturních prvků a vymezuje jejich rámec. V závěru pak propojuje předchozí dvě části a odhaluje/vyvrací existenci vzájemných vztahů. Současně je nezbytné zdůraznit, že řazení kapitol není náhodné. Jednotlivé případové studie na sebe (zvláště z historického hlediska) nepřímo navazují a poskytují tak čtenáři ucelenější obraz o samotném šíření myšlenek současné RMA.

Vznik konceptu vojenskotechnologické revoluce (MTR, Military-Technical Revolution) je totiž přímo spojen s uvažováním čelných sovětských vojenských představitelů (zvláště pak s maršálem N. Ogarkovem – s. 28). Autor zde poukazuje na existenci odpovídající profesionální intelektuální základny uvnitř Rudé armády, která umožnila doktrinálně uchopit význam nových technologií (např. precizně naváděná munice) zaváděných ze strany USA (s. 31–37). Současně jsou identifikovány faktory, které zabránily implementaci tohoto nového konceptu (ekonomické a technologické problémy, nedostatek politické podpory apod.: s. 38–39). Kulturní rovina poukazuje na střetávání morálních a materiálních faktorů, kdy zavádění nových technologií (inovací) probíhalo v návaznosti na již existující doktrinální rámec, a ne naopak (s. 46–47). V zásadě lze konstatovat, že sovětskému vojenskému myšlení dominoval holistický přístup motivovaný dialektickou logikou, která je právě v souladu se změnami a výše uvedeným nesouladem provázejícím RMA (s. 54–55).

Pozice USA je v tomto směru odlišná. Americká armáda začala technologie, které jsou spojovány se současnou RMA, zavádět do praxe dříve, než byly tyto celkové změny postihnuty ze strany relevantních doktrín. Konceptuálně byla tato transformace vymezena až v návaznosti na sovětskou MTR, která ovšem byla rozšířena o další netechnologické aspekty právě do podoby plnohodnotné RMA (s. 68). Prvky strategické kultury v americkém případě poukazují na upřednostňování přímého přístupu ke strategii nad nepřímým (s. 69), kdy je či byl kladen důraz na masivní industriální a technologickou převahu. Autor americkou pozici přirovnává až k technologickému romantismu (s. 85–87), který se projevuje posedlostí a bezmeznou vírou v účinky novým technologií. Z těchto důvodů byla zpočátku revoluční dimenze probíhajících změn v podstatě opomíjena. Příslušné doktríny, které plně integrovaly nové zbraňové systémy, tak byly až výstupem induktivních procesů zpětné evalvacce reálných bojových výkonů dosahovaných v rámci tehdejších struktur (s. 88–92).

Ve čtvrté kapitole autor popisuje vývoj myšlenkového střetu uvnitř izraelských ozbrojených složek, který vykrytalizoval v průběhu 80. a 90. let minulého století. Tradiční důraz na ofenzivní vojenskou doktrínu zaměřenou na rychlé tankové průlomy do týlu protivníka začal být rozporován ze strany reformistů, jejichž úvahy byly založeny na návrzích spočívajících ve vyčerpání protivníka (způsobení mu těžkých ztrát) prostřednictvím leteckých a námořních sil a speciálních sil disponujících nejnovějšími technologiemi (zvláště precizně naváděnou municí a odpovídajícími zbraňovými systémy) (s. 96). V kontextu transformace amerických ozbrojených sil i u izraelské armády postupně převážily reformistické názory. Na druhou stranu se jejich etablování nevyhnulo určitému stádiu „zmatení“, kdy se i uvnitř izraelských ozbrojených složek objevilo několik de facto protichůdných konceptů (s. 107–109). Izraelská (strategicko)kulturní rovina je dle autora definována permanentním pocitem obklíčení (siege mentality), která je provázena obdivem k iniciativě, samostatnosti a schopnosti improvizovat (např. u velících důstojníků) (s. 115–119). „Tradiční“ izraelská doktrína ztělesňuje právě tyto motivy. Reformisté museli ukázat, že z toho úhlu pohledu jsou i oni schopni dosahovat obdobných, respektive lepších výsledků, a překonat tak nedůvěru k tvorbě podrobnějšího integrovaného plánování (s. 125–129).

Dima Adamsky svojí publikací poskytuje zajímavý pohled na etablování myšlenek MTR/RMA. Propracovaná empirická část je vhodně rozšířena teoretickou rovinou právě v podobě kulturněpsychologického přístupu. Pravděpodobně sice v tomto případě vyvstává otázka, do jaké míry je zvolený model schopen samostatně predikovat např. průběh etablování změn plynoucích z MTR/RMA. Na druhou stranu autorovy ambice spíše směřovaly k identifikaci dalších proměnných (strategická kultura), které do těchto procesů zasahují, a tedy faktickému doplnění celkového obrazu. Tyto cíle byly jednoznačně splněny. Zajímavým poznatkem na závěr je mj. i autorovo potvrzení předpokladu, že teorie skutečně v některých případech předchází praktickému vývoji (v našem případě

novým technologiím). Z pohledu „zdravého selského rozumu“ toto zjištění sice není šokující, ale na druhou stranu bývá spíše podceňováno či opomíjeno.